

Stanovska mladina

Danes se vse tepe za mladino. Vsi jo hočejo imeti. Vsaka smer in vsako gibanje hoče pritegniti v svoj vrtinec njene sveže moči.

Gotovo se ne motimo, če rečemo, da ta borba za mladino često ni nič drugega, kakor iskanje po opori, po učvrstitvi, po zavarovanju interesov.

Mladino zbirajo mnogi zato okrog sebe, da varjejo po mladini sebe in ne da varjejo mladino. Ti, ki tako delajo, mladino varajo. Goljufajo jo! Tem nič ni mar njena sreča, nič ni mar njena duhovna rast, nič njena zdrava življenjska pot. Zato ne izbirajo v sredstvih, zato ne svarijo pred zablodo. Nasprotno pokvarjeni npravi strežejo z navajanjem in kljub mnogemu besedičenju o skrbi za mladi rod, istega pogublajo. Hlinijo se prijatelje, v resnici pa so zvodniki. Za ceno zvodništva trgujejo z mladimi dušami.

Kar nikoli ne bi smelo biti dovoljeno, se dogaja. Mladina, s seboj razprta, je razdrta z naravnimi družabnimi zvezami. Trgajo jo od družine, od stanu in od naroda. Povsod ustvarjajo nesoglasja, da sami v nastalih trenjih pridejo na svoj račun.

Malo bi bili vredni, svojega programa povsem nevredni, če bi se temu prekupčevanju z mladino ne vpriji po svojih najboljših močeh.

To, kar mi, so uvideli tudi drugi. Predno smo mi s svojim pokretom sploh začeli, so že mnogi iskreno in vztrajno delali in se borili za zdravo mladino. Mnogo zla so preprečili. Tisoče in desetisoče so nesreče obvarovali. Kat. mladinske organizacije so si v tem oziru v preteklosti pridobile velikih zaslug. V tej preteklosti, ki je bila skoz in skoz liberalna, razkosana in razdrta, je bilo to delo reševanja še posebno težko. Liberalizem je razbil naravne družabne zveze in z njimi uničil tudi naravne izobraževalnovzgojne oslone za mladinske pokrete. Naravna direktna pot do srca in do duše mladih je bila tako zaprta. Do njih so morali po ovinkih.

S pokretom Zveze združenih delavcev je bila pri nas napovedana liberalizmu in njegovemu razkoročevalnemu delu borba do konca. Ni še končana ta borba. Komaj je prav pričela. Toda končali jo bomo z zmago stanovske miselnosti v našem narodu.

Z rastjo stanovskega pokreta, s stanom samim, z novo obliko življenja pa raste tudi naravna zahteva, da se mladina vrne stanu in da v njem pred vsem dobiva svojo prosvetno, kulturno in gospodarsko-stanovsko naobrazbo.

Po našem gledanju je prvi naravni vzgojni činitelj družina, takoj za njim pa stan. Z družino je človek povezan po srčnih vezeh, s stanom po življenjski nujnosti. Zato je stan naravno oslonišče stanovske mladine. Nikjer drugje je ne moreš tako doumeti v njenem hotenju, nikjer drugje ni mogoča tako direktna pot do njenega srca. Tu so nadosebnostni interesi pokreta in mladine tako tesno med seboj povezani, da je izkoriščanje in zavarovanje skoro nemogoče.

S stanovskim pokretom prihaja nova doba tudi v organiziranju in vzgoji mladine. Naš pokret bi zato ostal sredi pota, če ne bi našel svojemu programu primerne oblike za organizacijo lastne mladine. Vemo, da to ni mogoče kar na enkrat. Kakor bodo odmirale stare oblike, tako bodo rastle nove. Stanovski red prihaja. Združuje celoten stan. Vanj je nujno vključena tudi njegova mladina. Stan naj varje njene interese.

Zasedanje plenuma DZ

Delavska zbornica v Ljubljani je sklicala plenum delegatov za 19. november ob 9. uri dopoldne. Dnevni red zasedanja je sledeč:

1. Odobritev zapisnika zadnje skupščine.
2. Poročilo predsednika.
3. Poročilo tajnika.
4. Poročilo finančne kontrole.
5. Odobritev računskega zaključka za leto 1938-39.
6. Proračun za leto 1940.
7. Pragmatika za nameščence Delavske zbornice.
8. Izredni krediti.
9. Razno.

Za Slovensko banovino

Stari prijatelji ljudstva in njihovo časopisje stoji na stališču, da je treba avtonomno Slovensko banovino v mejah države čim preje ustvariti. Za kar so se 20 let borili, to hočejo sedaj tudi uresničiti. Nasprotni tabor, ki je proti interesom slovenskega naroda in na njegov račun živel pravzaprav samo ob izrabljanju centralizma, sicer na videz tudi zagovarja ustvaritev Slovenske banovine po vzorcu Hrvatske, vendar ima pri tem vse polno pomislekov. Pravijo, da še ni čas za to; da je treba premisliti, kaj bi nam bilo od tega, kar moremo dobiti, v korist in kaj v škodo. Trdijo celo, da bi bila Slovenska banovina nezmogoča lastnega gospodarskega življenja ali, da bi vsaj komaj živela. Stvari slikajo v resnici tako, kakor da je centralizem bil ter ostane za nas največja dobrota. Očitno kažejo tako, da se bojijo, da bi Slovenija sama zase odločevala o svojih lastnih zadevah, ker se bojijo, da bi jih lasten narod v borbi za javna zastopstva porinil ob stran.

ZZD in Slovenska banovina

Za naš stanovski pokret, ki se trudi, da v lastnem narodu po delavskem stanu čim več prispeva k njegovi rasti in samostojnemu življenju, pa ni važno vprašanje teh ali onih dobrin, ki bi nam jih centralizem mogel dati ali odvzeti. Tudi to za nas ni važno, ali bo Slovenska banovina po razširitvi njenih kompetenc morda tu ali tam nekoliko oškodovana. Za nas je prav tako, kakor je za celoten slovenski narod, zahteva po avtonomiji načelnega značaja.

Prav dobro vemo, da v praktičnem življenju ni mogoče preko stvarnih računov. Mislimo pa, da je samouprava toliko vredna za celoten narod, da nas ob njej ne sme biti strah tudi pred

žrtvami, ki bi jih bilo treba doprinesiti zato, da samoupravo v čim širših mejah tudi v resnici dosežemo. Za otroško neresne nas mora smatrati, kdor gleda to malenkostno preklanje o samoupravi Slovenske banovine nasprotne grupe. Ni vreden narod samostojnosti, če zanjo ni pripravljen za žrtve, ne bi bili vredni Slovenci samouprave, če bi jo gledali samo s stališča kakkega trgovca, ki vse presoja po materialnem dobičku.

Autonomija velika pridobitev

Prepričani smo sicer, da nam bodoča Slovenska banovina ne bo prinesla kakšnih posebnih žrtev. Zavedamo se, da bomo ob pametnem sporazumu finančno lahko vzdrževali in izpolnjevali naloge, ki jih bo na nas stavila bodočnost. Na jasnem, pa smo tudi, da mora velika pridobitev avtonomije s seboj nositi tudi žrtve. Nas to ne straši in je napak, če straši druge. Kot narodna celota imamo interes, da se država uredi tako, da bomo v svojih lastnih zadevah čim bolj sami gospodarili. Interes celote pa je tudi, da po doseženju svojih ciljev kakorkoli najde iz sredstev svojih moči, da pomaga tam, kjer bi bila pomoč radi novo nastalih razmer pozneje potrebna. Prepričani smo, da so odločilni faktorji, ki so delali na uredbi prenosa kompetenc iz centrale na Slovensko banovino, vse nevšečnosti tudi v naprej predvideli in da je resna volja, da te nevšečnosti za posameznike in za cele grupe z lastnimi močmi odstranimo.

Vsaka borba proti Slovenski banovini je tako hote ali ne hote borba proti lastnemu narodu. Mi to borbo najodločneje odklanjamo, ker je na celi črti v nasprotju s praviimi slovenskimi interesi in v službi tistih, ki so z narodom zgubili vsak stik in duhovno zvezo.

Škodljivci naroda se je bojijo

Tisti, ki so v polpretekli dobi poklicani proti volji lastnega naroda gospodarili s pomočjo tujih moči nad našimi in delali v našo škodo za svoje osebne koristi, so se tu zopet znašli v bratskem objemu. Zavedajo se, da jim svobodni narod in v njem svobodni stanovi ne zaupajo in da jih bo ta prvi priliki porinil iz pozornice našega javnega življenja. Tako stojijo v eni vrsti naši JNSarji s svojimi glasili in ves njihov desni tabor, prav tako pa jih po svojih starih metodah na svoj način podpira vse levičarsko marksistično časopisje in levičarska gibanja. Prvi na videz branijo slovensko gospodarstvo, drugi se bore za enotnost in strnjeno delavsko-socialnih in delavsko-zaščitnih ustanov. Če je treba, za lase privlečejo na dan razne ničvredne delavce, ki naj bi utrjevali njihovo stališče. V ozadju vsega pa je samo en cilj in eno upanje: Samoupravo Slovenije odlagati in jo končno tudi za vedno odložiti. To je edini cilj. Za njim se skriva edino upanje, da bodo s pomočjo centralizma zopet prišli do oblasti ter s terorjem krotili naše ljudstvo. Mislimo, da slovenskim delavcem izbira med našim in nasprotnim stališčem ni težka.

Naše delavstvo za Slovensko banovino

Svoboden slovenski delavski stan je za samoupravno Slovensko banovino. Sami brez jerobov bomo v njej našim prilikam primerno odločali v naših bodočih zadevah. Nič več nam drugi ne bodo cokolj pri delu za koristi delavskega stanu, pač pa bomo mi drugim kažipot v lepšo bodočnost.

Delavska zbornica za delavstvo

spodarsko močnejših za slučaj, da bi hoteli ti izrabiti izredne razmere edino le v svojo korist.

Obžalujemo pa, da na tozadevne ankete, ki so se vršile v ministrstvu socialne politike, niso bili vabljeni tudi zastopniki Delavskih zbornic, saj tvori delavstvo in nameščenstvo v Jugoslaviji glavni kader zaščite potrebnih konsumentov, ker pretežna večina poleg dohodka od dela svojih rok ne poseduje nikakega drugega premoženja.

Uredba je v gotovih določbah pomanjkljiva, v nekaterih določbah pa nejasna in jo je nujno potrebno dopolniti v sledečih pravih:

1. Pod določbo uredbe morajo spadati tudi kmečki pridelki in prodaja zdravil v lekarnah.

Kmečki pridelki tvorijo glavni del delavčeve prehrane in ako se bodo cene kmečkih pridelkov že iz prve roke prekomerno podražile in se k temu prišteje še dopustni dobiček trgovca, bodo cene teh pridelkov tako narastle, da si jih ne bo mogla v zadostni količini dobaviti delavčeva družina.

2. Predpise glede odborov za pobiranje špekulacije (čl. 10.) je dopolniti v toliko, da imenuje zastopnika v vse te odbore sporazumno Delavska in Kmetijska zbornica, ki predstavljata absolutno večino vseh konsumentov v državi. Obrtniški, trgovski in industrijski krogi so v odborih že zastopani kot proizvajalci, ki pa so istočasno

tudi konsumenti in se mora vsled tega mesto zastopnika konsumentov rezervirati za res pravega predstavnika konsumentov, ako se želi doseči zastopanje najširših krogov.

3. Določbe glede »ustanovitve odbora za pobiranje draginje«, ki naj obstoja pri ministrstvu socialne politike, naj se spremene v toliko, da bodo predstavniki gospodarskih, kmetijskih in delavskih zbornic polnopravni člani tega odbora.

4. Uredba naj se dopolni še z določbo, da se sme v slučaju potrebe za vse nujno potrebne živilske potrebščine maksimirati cene (dovoliti najvišjo dovoljeno prodajno ceno) in da je naloga države, banovin in občin, da pravočasno poskrbe za zadostno količino teh predmetov, da bodo v slučaju potrebe tudi dejansko na razpolago.

5. Uredba ne zabranjuje sukcesivnega zvišanja prodajnih cen in tega tudi ne more prepovedati, ako ne more zagantirati zadostno količino surovin po nespremenjenih cenah. Čim se podraže surovine in vsi oni predmeti, ki jih moramo uvažati iz inozemstva, porastejo neizogibno tudi cene vseh teh predmetov pri prodaji na drobno in niso ti predmeti več dosegljivi velikemu delu konsumentov v dejansko potrebni količini, ako ostanejo njegovi prejemki nespremenjeni. Iz statistik naših socialnih ustanov in uradnih statistik, ki (Nadaljevanje na 2. strani.)

Dva obraza

Navadni zemljani imajo le po en obraz. Imamo tudi le eno dušo. V tej duši imamo eno hotenje in mišljenje. Rimljani pa so imeli boga, ki je imel dva obraza ali dvoje obličij. Ta bog Janus te je gledal enkrat ljubeznivo, drugič pa sovražno, od katere strani se mu je pač gledalec približal. Menda so v tistih pokvarjenih časih po njem najprimernejše risali sodobnike, ki so enako Janusu imeli za vsako priliko drugačen obraz in drugačno mišljenje.

V Moskvi kominterna in soujeti.

V moderni dobi se je ta Janus, nekdanji poganski bog preselil iz Rima najprej v Moskvo, v zadnjih časih pa se je prikazal tudi že v beli Ljubljani. V Moskvi je tak bog proletarec Stalin in svetu istočasno ponuja vojno in mir. Ima namreč tudi dva obraza: enega lepo ljubeznivega, nasmejanega in privlačnega; iz oči drugega obraza pa mu švigajo strele sovraštva in iz ust mu bruhajo revolucionarna gesla, ki zahtevajo borbo in krvoprelitja. Stalin je glavni tajnik kom. stranke za Rusijo, je tako glavno gibalno revolucionarnega boljševskega pokreta, ki svoj pohod povzdiguje do nebes in krvoprelitja obsoja, češ da nikoli ne bo vera zmagala. Ob tej dvojni igri, ob teh dveh obrazih enega in istega človeka, pa je nagromadenih milijonov mrtvih, je pogazena vsaka človeška svoboda, je tiranija dosegla višek in so celi narodi in to celo krvno-sorodni narodi zavojevani in zaslužnjeni boljševiški diktaturi. Vendar ima Stalin še vedno dvojen obraz in kaže vsakomur tistega, ki je trenutno najbolj primeren. V oba gledajo mnogi, v prepričanju, da jih ne vara in v upanju, da jim prinese lepšo bodočnost.

Za igro z Janusovim obrazom je brez dvoma treba izprijenega človeka, nič vredne duše. Tudi drugod po svetu se

(Nadaljevanje s 1. strani.)

jih vodi ministrstvo, je razvidno, da deset in deset tisoči delavskih in nameščenskih družin še doslej niso dosegli najpotrebnejšega eksistenčnega minimuma. Za vse te družine ni ukrenjeno ničesar za slučaj porasta cen, ki bo sigurno nastopil in se že danes opaža.

Delavska zbornica smatra, da je nujno potrebno s posebno uredbo predvideti tudi avtomatično prilagoditev mezd porastu draginje. V vsaki banovini naj bi se ustanovil poseben odbor, ki bi vodil točno statistiko gibanja cen in bi imel g. ban pravico, na podlagi ugotovitev tega odbora, v katerem naj bi bili zastopani producenti in konsumenti, s posebno naredbo določiti zvišanje draginje odgovarjajoči procent zvišanja vseh onih plač, ki bi vsled porasta draginje več ne dosegle sporačunsko določenega eksistenčnega minimuma. Za plače preko eksistenčnega minimuma to zvišanje ne bi bilo obvezno.

Mislimo, da je uprava Delavske zbornice v teh svojih predlogih vsemu našemu delavstvu brez izjeme govorila iz srca. Če se posreči njene predloge tudi uzakoniti, bo delavstvo mnogo pridobilo na tem, da mu bodo ohranjeni vsaj temeljni pogoji njegovega obstoja. Delavstvo že iz teh predlogov lahko razbere, kako kljub vsem klevetam sedanja zbornična uprava vestno zasleduje njegovo življenje in kako se trudi za izboljšanje. Še bolj pa bo to jasno, ko bomo v nadaljnjih člankih prinesli stališče zbornice do ostalih uredb. Delavski zbornici samo želimo, da bi v tem svojem prizadevanju za delavstvo imela čim več uspeha, delavstvo pa čim več koristi.

najdejo taki ljudje z dvojnimi obrazom. Samo tako izraziti niso kakor je to ruski Janus. V privatnem življenju jih je dokaj, v javnem pa navadno svojo dvolično igro skrivajo do zadnjega in šele pod silo razmer izdajo svojo nepošteno igro. Nekateri jo celo nikoli ne izdajo. Le drugi jih razkrinkajo.

V Ljubljani »Delavska pravica« in JSZ.

Kar prijetno presenečeni smo bili za to, nad nenadno odkritosrčnostjo »Delavske pravice«. Leta in leta smo namreč neprestano slišali ponavljati gospode od JSZ, ki so istočasno izključno odločilni tudi pri »Delavski pravici«, da »Delavska pravica« ni glasilo JSZ. Teoretično seveda ne, to smo vedeli vsi, praktično pa smo jo vsi brez izjeme smatrali za njeno glasilo. Za tako jo je imelo tudi vodstvo JSZ in je v tej smeri izjav, za tako se je smatrala po svojem pisanju »Delavska pravica« sama, tako je gledalo za njo tudi krščansko socialistično delavstvo. To je bil pač en obraz JSZ in njega glasila. Časi niso bili primerni za odkrito priznanje lastne politične smeri. Skrivali so jo, kakor polž roge. Tajili so pred vsakomur in vedno svojo politično

usmerjenost. Neprestano so poudarjali, da je politika umazana, in da si ob njej ne bodo mazali svojih čistih rok. Trdili so, da bodo ustvarili nov krščanski red in da vse svoje moči za to ustvaritev posvečajo utrjevanju svojega strokovnega sindikata. Marsikdo jim je verjel in ta je danes presenečen.

Politično vodstvo JSZ.

JSZ je pokazala drug obraz, z njim ga je pokazala »Delavska pravica«. Nič več noče biti glasilo delavskega sindikata JSZ. To ji je premalo! Njene naloge so širše, ona je nosilka zadnjega resnično zgodovinskega dejanja pri Slovencih, je glasilo nekega splošnega krščansko-socialističnega gibanja, kjer delavstvo igra s svojimi sindikati samo podrejeno manjvredno vlogo. Časi so pač taki, da je nemogoče še nadalje slepomišiti in varati delavstvo in ostalo javnost. Slovenski Janus, ki za poznavalce ni imel nikoli samo enega obraza, je sedaj pokazal tudi drugega. JSZ nikoli ni bila samo krščanska v zadnjih 20 letih, ampak je bila tudi marksistična. Nikoli ni bila samo strokovni sindikat, ampak je bila orodje svoje posebne politične eksekutive, ki so jo tvorili nekateri gospodje, ki pa zares z interesi delavstva nimajo prav nobe-

nega stika.

Ta politična eksekutiva je bila dejansko zmeraj najvišji forum JSZ in »Delavske pravice«, čeprav je stala za kulisami. Sedaj je svojo vodilno vlogo pokazala preko »Delavske pravice«, ker jo je razlastila pravice glasila delavskega sindikata.

Mi se temu ne čudimo. Predobro smo poznali cilje in pota gospodov okrog JSZ in »Delavske pravice«. Vedeli smo, da ima Janus dvojen obraz in da bo drugega pokazal, kadar bo smatral to za primerno. Vemo, da bo sindikat JSZ še nadalje prisegal na svojo nepolitichnost, preko posebne eksekutive ali pa bodočega novega strankinega foruma, ki vodi te vrste, pa bo v sindikatu organizirane peljal v politično borbo.

Proti enotnosti naroda

Končamo s to zadevo. Ugotavljamo, da JSZ nima več lastnega glasila in da vsak njen naročnik podpira le novopolitično stranko, ki jo snujejo krščanski socialisti proti sedanji politični enotnosti vsega vernega slovenskega naroda. Vodstvo te nove stranke bo tako odločalo o smeri JSZ in o njeni tiskani besedi. Pri tolikem ponašanju s »svobodno« strokovno organizacijo so odločilni faktorji isto predali v odkrito odvisnost paru nergaških politikov. Slovenski Janus je pokazal tudi svoj drugi obraz. Kdo naj mu verjame, ko bo trdil, da eno in isto, ni isto.

Delavska zbornica za rudarje

V vrsti ukrepov, ki jih je podvzela Delavska zbornica za zaščito ekonomskih, socialnih in kulturnih interesov vseh delavcev in nameščencev v Sloveniji, je gotovo eden najvažnejših: **ustanovitev posebnega rudarskega odseka**. Nad 8000 rudarjev je v Sloveniji, ki imajo celo vrsto še nerešenih zahtev tako v pogledu delavnih pogojev in zaslužkov, kakor glede socialno-zaščitnih odredb, zlasti njih preskrbe za slučaj brezposelnosti, onemoglosti in smrti.

V nedeljo 12.XI.1939 je zasedal rudarski odsek, ki si je nadejal nalogo, da bo:

1. proučeval in razpravljaj o vseh osnutkih zakonov, odredb in pravilnikov, ki se tičejo rudarjev.

2. zbiral podatke o položaju rudarjev in sestavljal iniciativne predloge za izboljšanje položaja,

3. sodeloval pri mezdah akcijah v okviru zakonskih določb in ustvarjal čim tesnejše stike med rudarji in Delavsko zbornico.

Po temeljiti proučitvi položaja in razmer, v katerih se nahajajo rudarji,

je sprejel odsek soglasno sledeče zaključke:

1. Vsled ugotovljenega porasta draginje pri živilih za 10% naj se takoj ukrene potrebno, da se sedanje mezde zvišajo za procent porasta draginje, za bodoče pa s posebnim sporazumom, veljavnim za vse rudnike v Sloveniji, zagarantira avtomatično prilagoditev mezd draginjskim spremembam.

2. V okviru gornjega zaključka naj se izvrši akcija za zvišanje mezd pri Trboveljski premogokopni družbi na podlagi sedanje kolektivne pogodbe, pri ministrstvu za šume in rudnike pa akcija, da se mezde in akordi odgovarjajoče zvišajo brez predhodne odpovedi delavne pogodbe.

3. Z vsemi močmi naj se dela na spopolnitvi in spremembi socialne zakonodaje, da se ukinejo vsa poslabšanja, prizadeta rudarjem z novimi pravili o bratovskih skladnicah in ostalimi uredbami in pravilniki. Brezpogojno se mora rudarjem zagarantirati uživanje vseh ugodnosti, ki jih predvideva splošna socialna zakonodaja za vse de-

lavstvo, poleg tega pa je treba rudarjem priznati z ozirom na vrsto njih zaposlitve še posebne pravice.

4. Plačani dopusti, ki so že uvedeni v državnih rudnikih, se morajo razširiti tudi na privatne rudnike.

5. Zasigurati in spopolniti se mora reciprociteta med rudarskimi in ostalimi zavarovanji ne samo v mejah države, marveč tudi mednarodno, da ostanejo obvarovane pravice ne ozi-
raje se na kraj zaposlitve.

6. Posebno pažnjo se posveča bratovskim skladnicam z ozirom na centralno urejen sanacijski fond in dejstvo, da je število rudnikov v Sloveniji največje ter presega že 50% staleža aktivnih rudarjev, da ne bi bili pri event. likvidaciji centraliziranih fondov oškodovani.

Delavska zbornica je pristopila k takojšnjemu izvajanju teh zaključkov in je sklicala za ponedeljek dne 20. XI. 1939 v Ljubljano skupine rudarske zadruge in članov rudarskega odseka, na kateri se bo razpravljalo o ukrepih za prilagoditev mezd porastu draginje.

Koliko je vredno komunistično narodnjakarstvo?

Thorezova antifašistična prisega

Pred dobrimi petimi leti, dne 14. julija 1934. so stali skupaj v eni vrsti trije voditelji francoskih strank: Dailhier, Thorez in Blum. Ko so stranke ljudske fronte prisegale na ime Bastillo, da ne bodo nikdar dovolile, da bi prišel na oblast fašizem, so tudi ti trije voditelji dvigali pesti v potrditev prisege. Ta prizorček, ko je tajnik komunistične stranke Thorez polagal antifašistično prisego, je ujel na ploščo tudi fotograf.

Komunisti narodnjaki

Komunistična stranka sama je prav tako kazala na vso moč svoje narodnjaštvo. Iz najbolj zagriženih antimitaristov so postali apostoli narodne obrambe in navdušeni poveljevalci francoske narodne armade. Na svojih shodih in sestankih so peli marsejezo z istim ognjem kot svojo internacionalo. Pri proslavah so obesili okrog govorniškega odra in po dvorani natančno enako število rdečih in narodnih zastav. Narodni socializem in hitlerjanstvo so pobijali z vso močjo, ne kot nasprotnika komunistične stranke, ampak kot sovražnika naroda in države.

Takšno zadržanje komunistov je zidalo zlate mostove med njimi in demokracijskimi strankami. To so komu-

nisti tudi hoteli doseči. Obenem pa so se takrat tudi v resnici bali narodnega socializma in so bili veseli, da so mogli ves narod hujskati na boj zoper svojega strankarskega sovražnika.

Za francoski patriotizem telefonska navodila iz Moskve

Tega njihovega narodnakarskega ponašanja pa niso diktirala čustva ljubezni do domovine in naroda, diktirala jih je Moskva. Navodila so bila silno podrobna, ne samo kakšne splošne načelne smernice. Saj je znan slučaj, da je neki komunistični poslanec pred glasovanjem v parlamentarni komisiji zahteval, da se pred glasovanjem odredi odmor, češ da mora dobiti za glasovanje telefonična navodila iz Moskve.

Patriotizem, narod, - vse izdano!

Da je bilo narodnjakarstvo francoskih komunistov samo naročeno, dokazujejo zadnji ukrepi francoske komunistične stranke, ki je gladko pustila na cedilu domovino, demokracijo in antifašizem ter se izrekla za Stalina in Hitlerja.

Kaj je z narodnjakarstvom francoskih komunistov, ni v Franciji nobene dvoma več.

Panarejeno francozovstvo, ponarejeno slovenstvo

Teh zanimivosti o komunistični taktiki ne pripovedujemo kot senzacionalne podrobnosti za kratek čas, ampak kot senzacionalno podobnost s taktiko slovenskega komunizma.

Naši komunisti so v zadnjih letih tudi eni najbolj navdušenih Veleslovencev s slovenskimi trakovi v gumbnicah in z besedo slovenstvo na ustih. To slovenstvo naj bi bilo zlat most do drugih, ki tudi zavzemajo in visoko cenijo slovensko narodnost. Zlat most, a ne do ciljev slovenstva, temveč do ciljev boljševiške strahovlade.

Komunistična stranka, ki je ravnala izdajalsko na Francoskem, bo ravno tako naredila s svojim narodoljubjem na Slovenskem.

To naj si pokličejo v spomin tisti naši katoliški krogi, ki mislijo, da bodo slovenstvo branili skupno z levicariji. S tistimi, ki dobivajo telefonična navodila iz Moskve? Danes patriotske, jutri izdajalske! S tistimi, ki ob prvi priliki dezertirajo iz vojaških vrst, kakor tovariš Thorez?

Komunistična taktika je skrajno podla. Kdor pa se s podleži družji, ga glava boli.

Naša borba - naša rast

Ljubljana - gradbeni

Prosimo vse tovariše, da pošljejo organizaciji čim prej prošnje za Miklavža. V prošnjah naj navedejo koliko imajo otrok in kaj najbolj potrebujejo. Ravno tako naj se brezposelni tovariši oglašijo v pisarni ali pri tov. predsedniku radi brezposelnih podpor. Organizacija bo storila vse, kar je v njeni moči. Tovariši, ki bodo odšli v kratkem za časa mrtve sezone na svoje domove na deželo, naj plačajo brezposelne prispevke za članarino, to je 2.— din, da bodo tako lahko dobivali naše glasilo »Slov. delavec«, ki je vez med organizacijo in članstvom. Vsem tovarišem, katerih prošnje bodo rešene, bomo to pisмено sporočili.

Širša seja odbora bo v soboto dne 18. t. m. ob 1/26 zvečer v prostorih organizacije.

Jarše

Da naša podružnica raste, priča nedeljski sestanek v nedeljo 12. t. m., na katerem je zastopnik centrale tov. Luzar opisoval posebno važno organizacijsko delo v času, ko se ne vodi borba notranje in zunanje politične med enimi in drugimi ustanovami ali med eno in drugo državo, ampak se tepeta za zmago komunizem in fašizem. Ne smemo stati ob strani in gledati kako skušajo temni elementi izigrati šibkejši narod, med katerim je tudi naš delavski stan.

Ni manj važne niso bile besede gospoda dr. Žvoklja, s katerimi je opisal delo naše stavbne zadruge, pomen in namen iste kakor tudi koristi, ki jih more uživati zaveden in organiziran delavec.

Naša stavbna druga je bila skozi do danes bolj na mrtvi točki. Nekateri so bili že celo v dvomih, da jo ne bomo spravili tako daleč, da bi služila svojemu namenu. Danes pa, ko nam je posojilo zagotovljeno, da si bo delavec mogel s pomočjo zadruge zgraditi lastno hišico, katero bo plačeval v 20 letih, pa je dan na dan več povpraševanja in ponudnikov, ki imajo na razpolago tozadevne deleže.

Ne bomo pa jemali v naše vrste delavce, ki smo jim bili in smo jim še danes v napoto, čeprav bodo prišli čez čas za zeleno barvo k nam s prošnjo, da bi bili deležni dobrote, ki jo more nuditi le zelena ZZZ.

Zg. Šiška

V nedeljo 12. t. m. se je vršil dobro obiskan ustanovni občni zbor tukajšnje podružnice, katerega je vodil preds. pripravljalec odbora tov. Golob Stane.

Po običajnem pozdravu in kratkem poročilu je v nekaj jasnih in odločnih besedah orisal potrebo in nujnost podružnice, pojasnil delo ZZZ in naslikal mnoge uspehe, ki jih je doseglo slovensko delavstvo po zaslugi ZZZ. Očrtal je tudi smerice za bodoče delo podružnice in opozoril na žrtve, ki jih mora vsak posamezen član doprinesiti na oltar skupnosti.

Za tov. Golob-om je povzel besedo zastopnik centrale, centralni tajnik tov. Grebenšek V. ter na njegov lasten, domač način obrazložil, kaj je organizacija, njen namen, njeno delo, cilji, borba in uspehi. Zbrani možje in fantje so pazljivo sledili vsaki besedi v zavesti, da je izgovorjena v interesu njih samih. Poudaril je tudi razliko med drugimi strokovnimi organizacijami in ZZZ.

Po obeh govorih se je razvila živahna debata, v kateri so se osvetlili nekateri pojmi strokovne prirode, ki predvsem zadevajo naš kraj.

Sledile so volitve, pri katerih je bil soglasno izvoljen sledeči odbor: predsednik: tov. Erjavac Janko, podpredsednik: tov. Golob Stane, tajnik: tov. Kreč Jože, blagajnik: tov. Žan Alojz, odborniki: tov. Kováč Franc, Kogovšek Ivan, Bizjan Franc in Zajec Ivan. V nadzorni odbor so bili soglasno izvoljeni: tov. Smolinsky Miroslav in Peklenk Valentin.

Pri raznoterostih so se rešila še nekatera interna organizacijska vprašanja, na kar je tov. Golob zaključil ustanovni občni zbor s krajšim vzpodbudnim govorom, kjer je pozval navzoče tovariše, naj se složno oklepajo organizacije, katere edina jim more danes pomagati do boljšega koščka kruha.

Občni zbor je potekel v prisrčnem in iskrenem ozračju, kar dokazuje, da so naši delavci prav dobro razumeli važnost dogodka in poslanstva, ki so ga prostovoljno prevzeli na sebe, ustanavljajoč novo oporišče agilnega delovanja ZZZ.

Tobačni delavci

Delavska zbornica v Ljubljani nas obvešča, da je urgirala na iniciativo strokovne organizacije tob. delavcev ZZZ pri upravi drž. monopola radi zboljšanja pravilnikov monopolskega delavstva.

Nato urgenco smo prejeli odgovor od uprave drž. monopola pod št. M. br.

21012-I od 28. X. 1939, v katerem nas obvešča, da so v delu vsi pravilniki in to v hitrem postopku. Ko bodo končane vse poprave in izmene pravilnikov, katere so bile sprejete na anketi v Beogradu dne 15. in 16. julija t. l., nam bodo dostavljeni osnutki pravilnikov, da bomo mogli dati svoje mišljenje o njih.

S tem vidimo, da anketa v Beogradu ni bila sklicana v agitacijske namene, kakor so trdili nasprotniki, temveč za izboljšanje položaja monopolskega delavstva, kar se stvarno tudi dela. O tem obveščamo vse delavstvo.

Vuhred

Članski sestanek naše podružnice se vrši v nedeljo dne 26. t. m. ob 1/29 dopoldne v gostilni Zgerm. Pridite vsi!

Žiri

V nedeljo, dne 5. novembra smo priredili v župni dvorani v Žireh skioptično predavanje »Francoska revolucija«. Namesto zadržanega predavatelja od centralne ZZZ iz Ljubljane, je prav izčrpan predaval naš domači župnik g. Ivan Pečnik, kateremu gre naša iskrena zahvala. Da je predavanje v vsakem pogledu zadovoljilo vsakogar, je pričala nabito polna dvorana. Kadar bomo drugič priredili zopet kako predavanje pa: Nasvidenje! Pripeljite pa še novih naših prijateljev, da se tudi seznanijo s koristjo predavanj!

V začetku prihodnjega leta se ustanovi pri Delavski zbornici v Ljubljani socialna šola. Taka šola nam je zelo potrebna, da se tudi delavstvo izobrazi in postane sposobno, da se samo vodi. Sprejemajo se fantje in moške od 18. do 30. leta starosti. Kdor želi obiskovati to šolo, ki bo trajala 3 mesece, naj se prihlasi pri odboru ZZZ v Žireh. Vsakdo bo užival velike ugodnosti.

Sedaj bo kmalu izšel koledarček ZZZ. Naj ne bo našega člana, ki bi bil brez njega. Vseboval bo mnogo koristnih sestavkov in je cena din 8.— prav nizka. Dobil se bo pri odboru podružnice.

Vevče

Kljub temu, da je lepo jesensko solnce marsikaterega zvalilo v naravo, se je v društvenem domu v Sostrem zbralo dokaj lepo število delavstva z namenom, da se še trdneje poveže s svojo delavsko organizacijo. Zbrali pa smo se tudi, da se spoznamo s problemi, ki se tičejo predvsem delavstva kakor tudi z vprašanji, ki na tok delavskega življenja bistveno vplivajo. V imenu centrale ZZZ je poročal zastopnik, ki je v svojem govoru pojasnil delo Zveze združenih delavcev za delavske koristi, pojasnil tudi zunanje politični in notranje politični položaj, v kolikor je v zvezi z čistimi delavskimi interesi. Videli smo, da je bilo delo dosedanje vlade pozitivno ker nas rešuje izpod centralističnega biča in pripravlja novo avtonomno ureditev države, v kateri se bodo tudi delavska vprašanja mnogo lažje in v uspešneje reševala, saj bo o njih odločalo delavstvo samo. Za te nove čase pa je treba biti pripravljen. Zato je prav, da se delavstvo večkrat zbira na sestanke, se spozna z vsemi vprašanji in tako onemogoča lažni demagogiji nasprotnih organizacij njihovo podtalno miniranje. Ob zaključku sestanka je poročal tudi tov. predsednik krajevne skupine Govše o podpori skladu vevškega delavstva. Prepričani smo, da bo za rešitev tega vprašanja potrebnih še mnogo razmotiranj, vendar upamo, da bo delavstvo po svojem zdravem čutu prav zadelo.

Črnomelj

Dne 3. 11. 39. ob 8. uri zvečer se je vršila prva seja naše podružnice v navzočnosti 5 odbornikov. Na seji se je razpravljalo o delavskem vprašanju našega delavstva v Belokrajini. Načelo se je tudi vprašanje, kako zboljšati delavske pogoje. Predvsem se je pa razpravljalo glede zaposlitve delavstva pri gradnji železnice Črnomelj — Vrbovsko. Pripomniti moramo, da je pri gradnji železnice zelo veliko zaposlenih delavcev neslovencev, dočim mora naš delavec-družinski oče biti doma brez vsakega zaslužka. Zato je sklenila naša podružnica, da napravi potrebne korake, da se to prepreči, ter da pri sprejemu delavstva upošteva predvsem družinske očete in ostale Slovence. Vsekakor mora imeti na slovenski zemlji prednost slovenski delavec.

Vsem članom naše podružnice se sporoča, da bo lahko dobil vsak član vse potrebne informacije bodisi v eni ali drugi zadevi pri tov. blagajniku Škof Stanko-tu in sicer: ob nedeljah od 9.—10. ure in od 11.—12. ure, v delavskih pa pred pisarno prve delavnice za grad. proge Črnomelj — Vrbovsko. Istotam se sprejemajo novi člani.

Blagajnik naproša vse člane, kateri imajo zaostanek na članarini, da isto poravnajo, kajti lažje se plača vsak mesec sproti, kakor pa za več mesecev nazaj. Poleg tega pa nima član, ki nima poravnane članarine, nobene pravice do podpore in ostalih ugodnosti, katere uživa kot član ZZZ.

Pozivamo in vabimo vse delavce, da pristopijo v naše vrste, kajti čim več nas bo, tem močnejši bomo. Tovariši, le pogum, potem smemo pričakovati boljših časov.

Pobrežje

Podružnica ZZZ Pobrežje pri Mariboru je imela v nedeljo dne 12. novembra t. l. lepo uspešno ustanovni občni zbor v dvorani Slomškovega doma na Pobrežju ob 4. uri popoldne. Centralo je zastopal tov. Mastinšek Franjo ki je tudi podal lepo poročilo o pomenu strokovnih organizacij in zgodovino Zveze združenih delavcev. Izvolil se je z malimi spremembami ves pripravljajni odbor, ki je naslednji: predsednik Frangeš Ivan, podpredsednik Čepe Adolf, tajnik Lešnik Jože, blagajnica Škrabl Marija, gospodar Štici Jože, odborniki: Melaher Jože, Lesjak Metod, Kovčič Alojz, Miklavžič Anton, Brumec Martin, Svenšek Ivan. Ker organizacija beleži že 40 članov vabimo vse katoliško misleče delavstvo Pobrežja, da se organizirajo v naši podružnici, ter pomagajo naši organizaciji do čim lepših uspehov.

Celje

Izredni občni zbor naše podružnice bo v torek dne 21. t. m. ob 6. uri zvečer v prostorih DZ v Celju. Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora udeleži.

Velenje

V nedeljo dne 15. oktobra smo imeli v društvenem domu v Šmartnem naš redni mesečni sestanek. Na sestanku je poročal tov. Breznik iz centrale, kateri nam je v vznesenih besedah obrazložil zmote in ničeve domneve komunizma. To predavanje je bilo za naše članstvo, posebno v sedanjih dne zelo potrebno in koristno. Dasi je bil sestanek še precej dobro obiskan, vendar smo pogrešali precej članov. Tovarišem, katerih ni bilo na sestanku sporočamo sledeče:

Na sestanku se je sklenilo, da se bodo odslej vršili redni mesečni sestanki v naslednjem redu.

1. Vsako prvo nedeljo po izplačilu delavskih mezd v Društ. domu v Šmartnem, takoj po jutranjem opraviilu, št. Janž, Velenje, št. Ilj, Kauče, Skale itd.

2. Isto nedeljo po prvi jutranji maši v Slomškovem domu v Šoštanju in za okoliš, Topolštica, Lukovica, Družmirje, Gaberke, Ravne.

3. Naslednjo nedeljo po jutranjem opraviilu v društvenem domu v Škalah in okoli, Podkraj, Pesje, Plešivec, št. Brice, Skale.

Do tega sklepa je prišlo vsled tega, ker je dosti članov izven velenjske okolice n. pr. v Škalah, v Ravnah, Gaberkah, št. Janž, št. Ilj, Rauče, Podkraj, Plešivec itd. Večja zborovanja, shodi itd. se bodo vršili še tudi za naprej v Šmartnem, dočim bodo običajni mesečni sestanki v prej navedenih krajih.

Torej tovariši, sedaj imate glede sestankov ugodno urejeno, tako da sedaj glede oddaljenosti ni več izgovorov. Udeležujte se pridno sestankov, kjer se bomo lahko pogovorili o marsičem, sestavljali eventuelne predloge za izboljšanje naših težkih razmer itd.

Še nekaj, tovariši, si moramo zapomniti. Vsak, kdor misli, da je organizacija zanj samo takrat, kadar je v sili in kadar rabi njeno pomoč, je slab član.

Organizacijo rabimo vedno, posebno jo bomo rabili v prihodnosti, zato če hočemo imeti v organizaciji zaslobo in moč, moramo napram njej izvrševati tudi svojo dolžnost, moramo jo vzdrževati.

Vzdržujemo jo pa z rednim plačevanjem članarine, katere je ravno pri ZZZ malenkostna. Vse druge strokovne organizacije imajo višje prispevke. Ne odlašaj s članarino od meseca do meseca, kajti dalj ko odlašaj, več se nabere in težje boš poravnal.

Zato prihajajmo redno na sestanke, bodimo točni v članarini in tako bomo vredni člani naše ZZZ ter bomo tudi lažje zahtevali od centrale upoštevanje.

Na prihodnji sestanek pridite polnoštevilno vsak kamor spada, da se dogovorimo o bodočem poslovanju.

DRŽAVNI RUDNIK VELENJE

Uradno se razglša, da je ministrstvo za šume in rude v Beogradu izdalo nalog in naredbo direkciji državnega rudnika Velenje, pod št. IV. broj 6353 od 4. X.

1939. potom centrale direkcije v Sarajevu z dne 9. okt. t. l., da ona obvesti vsa državna podjetja odnosno rudnike, da je vloženih prekomerno število prošenj, in zato naj ne vlagajo na novo nobenih prošenj. Samo v Velenju je do danes vloženih neodobrenih 126 prošenj in se imajo ti preje zaposliti potem šele bo možnost polagati nove prošnje. Le v nujnih slučajih smrtnih neizgode in druge družinske nesreče se bodo še upoštevale, drugače bodo odklonjene vse ostale prošnje. Toliko v vednost in ravnanje, da si ne bodo delavci delali nepotrebnih stroškov pri prošnjah glede kolkovanja in poštne, do preklica.

Viničarji!

Z uzakonitvijo nove uredbe viničarskega reda, ki med drugim določa povišek mezd na 10 in 12.50 din, je povzročila med vinogradniki, ne med vsemi, ampak predvsem med tistimi, ki niso vinogradniki, ampak le njih nastavljenici, nevoljo. Da bi viničarje na nek način ogoljufali za to mezdo in se izognili tozadevnim določilom, so si izmislili nov trik. Ne damo pijače, ali pa jo bomo zaračunali za mezdo. Rekli so: viničarski red ne predvideva pijače, zato je ne damo zastoj. Te ideje so se oprijeli vsi brez izjeme njih nazora, kot rešilne vevice, ki naj jih reši pred temi katastrofalnimi mezdami, ki bodo vinogradnike uničile, ali prav za prav prikrajšale njih nastavljenico.

Kako je s to pijačo? Viničarski red ne predvideva pijače, koliko je mora vinogradnik dati, ampak določa le, da mora biti pijača zdrava in nepokvarjena, torej da ne sme biti gnojica zraven, ali pomije od snajenja vinske posode. Žalibog se to vse dogaja, ker so pač vinogradniki mnenja, da je za viničarja vse dobro, kar teče in se želoce količkej ne zoperstavlja požiranju. To pijačo hočejo sedaj zaračunati, celo na 2 din in še več za liter, kar naj bi se viničarjem od njih v uredbi določene minimalne mezde odračunavalo. Računajo seveda s tem, da viničarji brez pijače ne bodo mogli izhajati, ter bodo rajši žrtvovali del svoje plače za pijačo. V tem grmu pravzaprav tiči zajec. Poleg tega pa je še tukaj zraven drug, zelo dober račun. Pravijo, da je nadprodukcija vina, da vinska trgovina ne gre, saj ne gre, južna vina delajo konkurenco i. t. d. Bodo pa vince doma popili, kolikor se ne bo dalo prodati, kar se bo dobičkanosno nadomestilo s tem, da bodo viničarji slabo pijačo — katere itak ne smeš ponuditi na kakih obiskih ali »ekskurzijah« — popili in plačali s svojo mezdo. Račun je zelo lep in prav sodoben, toda delajo ga brez krčmarja.

Zakaj v uredbi ni določena količina pijače? Danes imamo že četrta viničarski red in v nobenem ni bilo določeno koliko mora vinogradnik dati viničarju pijače, ker je to nemogoče določiti in tudi ni bilo potrebno. Viničarski strokovnjaki so si edini v tem, da vinogradniški delavec nujno rabi pijačo, ki ga pri težkem delu krepi. Pijača ga nekako priganja k delu, mu tudi nadomestuje hrano. Zato v uredbi ni določena količina pijače, ker pri poštenjakih takih določil treba ni. Viničar pa tudi že stoletja sam skrbi za pijačo. V sadnih letinah z vso skrbjo zbira zjutraj in zvečer jabolka, jih nosi na prešo, tolče in preša, pripravlja posodo, snaži sadno drevje in to večinoma za »Bog lonaj«. Lahko mirno trdimo, da 90% viničarjev za to delo nikdar ni zahtevalo plačila, vsaj tam ne, kjer to ni bilo potrebno. To vse se je poplačalo z naturalijo v pijači pri delu, ob raznih praznikih, kolonah, z napravno kisa, ali da si viničar nakuhal iz tropin žganje za »težke Jutra«. V novejšem času je bil pa viničar bridko razočaran. Dela še vedno po veliki večini ta dela, toda ti naturalni prejemki se krčijo vedno bolj in jih sedaj razni oskrbniki hočejo popolnoma odpraviti. Tako gre lepa stara navada v nič, po zaslugi ljudi tujeve, ki gospodarijo in šarijo po naši zemlji. To so ljudje, ki so prišli k nam s culico c roki, odhajajo pa kot velmoži, obče ugledni in spoštovani v svoj zasluženi »penzije« ali pa počakajo, da njih vinogradnik ob njih vzornem gospodarstvu skrahira, in so prvi kupci za njegovo posestvo. S svojimi plačami niso obogateli, ampak na račun svojih gospodarjev in viničarjev, katerim odtrgujejo težko zaslužene mezde bodisi v denarju ali naturalijah. Mnogokrat niti pravi gospodar vinograda ne sluti kaj vse se dogaja z njegovim posestvom in njegovimi viničarji. V to bomo bomo morali temeljito posvetiti, da izženemo vso tisto zalego, ki nam pije kri. Z uzakonitvijo nove uredbe so se pa do skrajnosti razbohotili. Na vse načine dokazujejo viničarjem pri sklepanju pogodb, kako slaba uredba je to za viničarje, ki daje njim vso možnost zaračunavanja naturalij predvsem pijače. To imate sedaj viničarji svojo organizacijo, svoj Jugoras, svoje politične prijatelje in ne vem kaj še vse. Sedaj boste morali od nas pijačo kupiti, ako boste hoteli piti, da boste bolj trezno mislili in ne samo škilili v tisti prokleti neobmetani viničarski dom. Kar srce se jim trese od veselja, da so jo (Nadaljevanje na 4. strani.)

Iskre resnice

„Naj ti da občina podpora!“

Osemindeset let je služil viničar enega gospodarja, lastnika večjih vinogradnih posestev. Večino telesnih moči je porabil v tej službi. Pa je zbolel. Sicer je že po krajšem času okrevanje, toda težja vinogradna dela je s težavo opravljal. Njegov gospodar je to opazil, pa se je odločil tega viničarja odpustiti ter si najeti zdrave in mlajše delovne moči. Staremu viničarju, sicer ob rednem času, službo odpove, seve brez navedbe razloga. Še je bilo v gospodarstvu malce socialnega čuta, da mu ni hotel naravnost zabrusiti: »Prestar in bolehav si, ne morem te več rabiti!«; tak grenak občutek mu je vseeno prihranil. Pa se viničar, ki je zaslužil, kaj je »zakrivil«? gospodarju potoži: »Gospod, zakaj me tirate, saj sem vse v redu opravil, nisem vam vsa dolga leta nobene škode povzročil, kako pa naj sedaj dobim dobro primerno službo? Pa mu gospod dobrohotno reče: *Naj ti da občina podpora!* Sem navedel le eden resničen dogodek, ki se je zgodil lansko leto, kakoršni pa se ponavljajo vsako leto. Dotična občina sestoji skoraj iz polovice viničarjev, drugih večina so pa manjši kmečki posestniki. Le ti naj sedaj prevzamejo novo breme, katerega telesne moči je največ izčrpal le eden, bogat vinogradniški veleposestnik, ki je pač v dotično občino samo z eno viničarijo celo malo prispeval.

Da se posledice takih dejanj vsaj deloma zmanjšajo, zato je vendar sedaj preskrbljeno po novi uredbi o viničarskem redu z ustanovitvijo *viničarskega sklada*, v katerega bodo morali vsi večji vinogradniki plačevati gotove zneske. Iz tega sklada namerava potem Kr. banska uprava podpirati predvsem stare in onemogle viničarje, s čimer se bodo vsaj delno razbremenili občinski proračuni. Kdor je imel od viničarja največ koristi in dobička, naj tudi pomaga tega vsaj posredno podpirati, ne pa, kakor se je to doslej godilo, da je bogat vinogradnik, in že njegovi predniki, izčrpal celo vrsto viničarjev, onemogle pa potem prepuščal občinam v breme.

Kraljevska banska uprava je stema, da je vnesla v viničarsko uredbo določbo o zbiranju prispevkov v viničarski sklad prav veliko socialno politično delo, kakor tudi stema, da je od plačevanja v ta sklad izvzela predvsem vse manjše kmečke vinogradnike, vse, kateri sami osebno obdelujejo svoja posestva. Ker le ti so resnični in pravi kmetje, potrebni in vredni, da se njim nove posebne davščine ne nalagajo.

Občine, te pa že itak imajo ponekod preveč drugih bremen, ter ne morejo uspešno in zadostno podpirati še starih viničarjev. Kako naj se taki reveži preživljajo s 15, 20, morda tudi z 40 dinarji čez vse dni enega meseca. To je celo daleč premalo. Res pa je, da taki reveži dobivajo dosti prenizke podpore, a ker pa jih je precej, pa občina zanje izdaja vsako leto zelo velike vsote.

Torej tisti, ki so želi sadove viničarjevega truda in dela, naj plačujejo in zbirajo za podpore onemoglim in drugače podpora potrebnim viničarjem, ne pa le občina.

(Nadaljevanje s 3. strani.)

enkrat pogruntali. Mi pa pravimo. Le smejte se in veselite. Mi bomo pa počakali in se zadnji smejali.

Viničarji! Proč s pijačo. Vsako delo naj se plača, mi bomo pa kupili kruh in obleke. Ako bomo pa potrebni pijače, jo bomo pa kupili za potrebo tam kjer bomo mi sami hoteli.

Viničarska uredba pravi, da mora biti pijača zdrava. Obrazec pogodbe, ki jo je predpisal g. ban, pa pravi v točki VII odstavka k, »če viničar ali njegove delovne moči ne marajo pijače, jim pripada odškodnina namesto pijače v znesku din. ... za liter.« Mi pa vaše pijače odslej več ne maramo. Zato boste morali odslej plačevati odškodnino za pijačo. Računate jo po 2 din za liter, torej so se v tem kratkem času že mezde dvignile za 2.— din tako, da imamo pravico do minimalne mezde pri lahkem delu 12 din, pri težkem pa 14.50 din. Hvala lepa, smo čisto zadovoljni.

Gospodje oskrbniki. Še eno. Tam kjer pijače ne bo, bomo pa delali tako, kot jo zapojejo naši koseci:

Kak mi gazda streže,
tak mi kosa reže ...
gazda pijačo nese
mimo mene nese,
jaz pa le ocaja
smickam no kosim.

(Opomba. Prleško domače narečje. Ocaja pomeni odzadaj, gazda - gospodar šmikan - malomarno kosi, no - in.)

Takih je še več!

V pisarno občine pride »boljši« gospod, ki zahteva v tujem jeziku, da se mu izposluje podaljšanje vizuma za bivanje v Jugoslaviji. Na dotični občini pa poslujoči tajnik ravna po načelu »kdor prej pride, prej melje«, zato tudi sedaj ni pustil, da bi se revna viničarka, ki je prišla v pisarno pred tem »gospodom« le temu umaknila, čeprav je bil boljše oblečen. Četudi gospod, je vendar moral čakati in je že zabavljaj čez tako postopanje. Hotel je na vsak način imeti svoje »schnell mit Express«, kar naj bi veljalo le zanj. Nič ni pomagalo, prišel je na vrsto po vrstnem redu in nič prej. — Slovenski ni znal niti besedice; zato mu je tajnik dovolil, da je govoril nemški, a odgovarjal mu je slovenski. Z vidnim nezadovoljstvom radi tajnikove »netaktnosti«, je mož, ki tajnika ni skoraj nič razumel, dasi je star že 69 let in je *slovensko zemljo* že podedoval od svojega očeta, ter je bival prejšnja leta vsako leto dalje časa tukaj ter je imel toraj dovolj prilike, da se nauči vsaj za silo slovenski, odšel iz pisarne brez slovesa in vidno »zaprepaščen« izustil med potjo le svoj »schrecklich«.

Pripomniti je treba, da mu je tajnik zadevo popolnoma in pravilno uredil, da je pri konzulatu dobil podaljšanje vizuma v najkrajšem času.

Nekaj dni za tem, je ta gospod že nekoliko potolažen nad »nesramnostjo« občinskega tajnika, ki ni hotel z njim govoriti v njegovem jeziku, še ves zaskrbljen vprašal (v nemščini seveda), kako se po slovenski reče *motika*, in kako mora

reči delavcem, da bi hitro, čim hitreje delali. Edino to še ga je težilo, ter se je jezil sam nad sebe, da je *pozabil tako važne (!) besede*. Da bi pa ta mož ugotovil, da so njegovi delavci v vinogradu, od katerega ima edino on koristi, in je denar za prodano vino nosil v času, ko je bilo to še mogoče izven mej naše države —, delali za dnevno mezdo 7 dinarjev (brez hrane), še mnogo prehitro — to pa mu ni šlo v glavo.

Da je storil on tako, je razumljivo. Ne moremo pa še mnogi viničarji, da so ti naši tovariši, ki delajo temu gospodu še tako hlapčevskega duha, da tako tlačanijo temu človeku, in še tako globoko upogibajo svoj že itak skrivljen hrbet pred »Gospodom«.

Nadalje še tudi ne moremo zavedni slovenski viničarji razumeti nekaterih poklicnih tovarišev, zakaj se le-ti vsakokrat tako mučijo z nemščino kadar pridejo »gospod«, ki so z doma tam izza severozahoda naših mej. Ali bi ne bilo pravilno, da bi se tisti »gospodje« skušali že vendar enkrat učiti govornice tistih, ki že dolga leta in cela desetletja trdo delajo za nje. S kupico pijače, ki jo morda včasih dobijo za svojo »nemščino« od gospoda, prevečkrat prodajajo zavest pravega narodno čutečega Slovenca. Ako bo tudi v tem oziru naše hlapčevstvo prenehalo, se bodo že morali tudi ti gospodje učiti slovenski, in bo pri tem morda katerega njih zajelo spoznanje, da je tudi naš jezik vsaj tako lep in enako vreden njihovega. Ako se že redijo in živijo na račun naših žuljev, naj se pa tudi potrudijo naučiti se našega jezika!

Svet v frontah

Nemčija

Preteklo sredo zvečer je nemški kancler Hitler govoril v Monakovem. Sedem minut potem, ko je zapustil dvorano, je počil poklenski stroj uprav v pripravi, kjer je kancler govoril. Mrtvih je od sedaj 9, ranjenih okrog 60. Vsi smatrajo čudež, da je Hitler, ki je običajno rad ostajal med starimi strankinimi borci na čaši piva, to pot moral oditi in je tako srečno ušel atentatu. Ker so ga vsi odličniki spremljali, ni nobeden od njih poškodovan. Po vsej Nemčiji je veliko veselje nad tem, da je kancler Hitler tako srečno ušel atentatu, a veliko ogorčenje nad krivci, ki so zločinski napad pripravili. Nemški listi obtožujejo Anglijo, da je atentat pripravila, medtem ko angleški listi očitke ogorčeno zavračajo in trdijo, da je bil atentat ali delo stranke same ali pa nasprotnikov režima. Preiskava bo že ugotovila, kdo so zločinci.

Belgija — Nizozemska

Pretekli teden je prinesel dokaz, da se ni treba nadati, da bi se vojna končala in da bi imela kakšna mirovna prizadevanja uspeh. Belgijski kralj in nizozemska kraljica sta se ponudila, da posredujeta za mir med vojskujočima se taboroma, toda njuna ponudba ne bo našla nobenega odmeva. Oba tabora sta odločena, da nadaljujeta vojno. Belgija in Nizozemska sta napoti vojskujočim se državam, ki zaradi njiju ne morejo bliže drug k drugemu, da bi se bolj korenito spopadli. Na njiju se izvaja pritisk, da bi ta ovira izginila. Slišijo se celo grožnje, da jih bo Nemčija enostavno zasedla. Obe, Belgija in Nizozemska sta spričo te nevarnosti — sta majhni državi — mobilizirali svoje vojske in vse pripravili, da preprečijo vpad na njuno ozemlje. Na Nizozemskem so celo poplavalili cele pokrajine. Ljudstvo v obeh deželah je v alarmu. Prihodnje dni se bo sedanja kriza že odločila, toda verjetno bo le odložena. Zadnja svetovna vojna je pokazala, da ležita ti državi na nevarnem ozemlju, ki je kakor nalašč, da postane bojno polje med nasprotniki.

Baltiške države

Nevtralne države na Baltiku in v Skandinaviji (Norveška, Švedska in Finska) imajo svoje velike težave, ker na Finsko (4 milijone prebivalcev z veliko surovostjo pritiska Sovjetska Rusija (170 milijonov prebivalcev) in jo hoče spraviti pod sebe, kar bi skandinavске države smatrale kot ogrožanje svoje lastne varnosti. Zato se vse mobilizirajo in s tesnim srcem čakajo, kaj bo, ali jih bo Sovjetija pogнала v vojno ali ne.

Na Balkanu

Med nevtralnimi državami na Balkanu opažamo več križajočih se vplivov, ki so zanesli precejšen nemir na predel Evrope. Sovjetska Rusija sili na Balkan,

lovi s prijaznimi besedami predvsem Bolgarijo, da bi od tamkaj dobila odskočno desko proti Romuniji in proti Carigradu (Turčija), kakor tudi po ostalem Balkanu. Proti sovjetskemu vplivu je z veliko ostrostjo nastopila Italija, ki na Balkanu noče ne komunizma in ki pri Carigradu, kjer je izhod iz Črnega v Sredozemsko morje, noče sovjetske velesile, da bi se vtikala v Sredozemlje, ki ga Italija smatra za svoj življenjski prostor. Tudi Nemčija išče na Balkanu predvsem gospodarskih zaveznikov in želi, da bi se te države odpovedale vsaki trgovinski zvezi z Anglijo in Francijo. Končno razvijata svojo politiko tudi Anglija in Francija, ki želita, da bi Balkan čim manj pomagal Nemčiji z živčev in s surovinami. V tem križnem ognju raznih teženj pa se balkanske države prizadevajo, da bi postale složne, ker samo tako bodo ohranile svoj mir in svojo nevtralnost ter jim bodo prihranjene vojne vihr.

Nervoznost na Madžarsko - Sovjetski meji

Medtem ko položaj na belgijski in nizozemski meji še ni jasen, je madžarsko javnost vznemirila uradna izjava v parlamentu, da se madžarsko-sovjetska meja utrjuje. Ta izjava je bila izrečena 24 ur potem, ko so se odnosi med Sovjetsko Rusijo in Italijo zelo poslabšali. Uradni madžarski krogi priznavajo, da sta si Madžarska in Italija edini v tem, da Ru-

Brezposelnim kovinarjem

Uprava vojnotehničnega zavoda v Krajujevcu nas je z razpisom št. 14165 od 7. XI. 1939. obvestila, da bo sprejela v službo sledeče kvalificirane delavce:

- 176 ključavničarjev
- 77 strugarjev
- 4 diplomirane motorovodje
- 1 kotlarskega mojstra
- 1 strojevodjo za lokomotive
- 1 elektrovarilca
- 10 tehničnih risarjev.

Prosilci ne smejo biti mlajši od 18 in ne starejši od 45 let. V času do 28. XI. 1939. morajo predložiti upravi zavoda sklicujoč se na gornji razpis, prošnjo, kolokvano z din 10.— v kateri morajo poleg drugih podatkov navesti, da »se obvezujejo pokoravati se vsem pravilom, predpisom in naredbam, ki veljajo glede dela, reda in discipline v zavodu« in priložiti:

- a) spričevalo o mojstrskem izpitu, učno spričevalo ali potrdilo pristojnega združenja o izučeni obrti,
- b) poslovno knjižico,
- c) vojaško knjižico ali uverenje, da je zadostil vojni obvezi, mlajši pa krstni list,
- d) potrdilo davčne uprave o premoženjskih razmerah,
- e) npravnstveno spričevalo, ki ne sme biti starejše od 6 mesecev.

Prošnje je poslati priporočeno in bo uprava zavoda pozvala one, ki jih bo izbrala, na zdravniški pregled in poskusno delo. Poskusno delo traja največ 15 dni, nakar se delavcem, ki se jih po končani preizkušnji sprejeme, določi stalna plača po službenih letih in strokovni kvalifikaciji v okviru čl. 43 in 48 pravil. Ta pravila so na vpogled pri Delavski zbornici.

sija ne sme prekoračiti Karpatov in Črnega morja. Glede tega se strinjajo z Madžarsko tudi druge države. Pričakujejo pričetek velikega diplomatskega delovanja, ki naj omogoči skupno stališče vseh interesiranih držav proti Sovjetom.

Volitve v Švici

Objavljeni so bili končni rezultati volitev v Švici. Rezultati so sledeči: radikalni demokrati imajo 50 poslancev, socialni demokrati 45, katoliki in konservativci 43, kmečka stranka 22, neodvisni 9, mlada kmečka stranka 6, liberalni demokrati 6, socialni disidenti 4 poslance in izven stranke sta dva poslanca.

70-letnica italijanskega kralja

Italija je proslavila 70 letnico kralja in cesarja Viktorja Emanuela III., ki je 40 let upravljal usodo svoje države. Razen nizozemske kraljice, je malo vladarjev, ki so tako dolgo in tako častno vodili svojo državo. Ves narod se je udeležil vojaških in civilnih slovesnosti ob priliki rojstnega dneva italijanskega vladarja.

Amerika

V Ameriko, slišimo, prihajajo vedno bolj ogromna angleška in francoska naročila orožja in municije. Amerika se vojne ne bo udeležila, toda postala bo neizčrpno skladišče za vse vojaške potrebe Anglije in Francije. Pri tem pa bo brez krvi lepo služila. Ameriška nevtralnost torej ni ogrožena in je med vsemi še najbolj prijetna.

Beleške

Čisto pravo ime!

»Straža v viharju« je povpraševala. Vprašala je bila »Delavsko pravico« in JSZ. »Straža v viharju« pa odgovora ni dobila, dobila pa je odgovor ZZD, čeprav ni vpraševala. Ta odgovor, ki je bil natisnjen v »Delavski pravici« in podpisan od Jugoslovanske strokovne zveze in »Delavske pravice«, je tako zmešan, da more kaj sličnega spraviti skupaj samo gospoda od teh dveh dvoedinih podpisnikov. Odgovor nosi naslov »Naša beseda« in v resnici ta naslov res najboljše zasluži. Beseda JSZ-arjev nikoli ni imela ne repa ne glave. Kakor tudi njihove osnove nikoli niso bile jasne in čiste; v kalnem in motnem so živeli sami, v kalnem in motnem so ribarili za drugimi. Čiste vode so njihova smrt, jasna beseda je njihov poraz. Pravega izraza za to duševno razpoloženje mi doslej še nismo iznašli, pač pa ga je natisnila zadnja »Nova pravda«, ko je JSZ-arje počastila s pridevkom »Konfuznik«. Iz dolgoletnega sodelovanja jih pač dobro poznajo in mi jim radi verjamemo, da so jih prav orisali, čeprav se sklicuje-

jo ob tem častnem naslovu na »Stražo v viharju«, češ da jih je ona prva s tem imenom počastila. Nam je vseeno, kdo jim je ta primek prvi dal, po tem konfuznem odgovoru in po njihovem zmedenem pisanju in govorjenju moremo samo reči, da jim je dal čisto pravo ime.

Trda jim prede!

V vrstah JSZ je izšla znana brošura proti ZZD. Podpisal jo je starosta g. Gostinčar. Spisal jo je nekdo, plačal jo pa še ni nikdo. Plačati jo nočejo. Preneuma se jim zdi. Prav nič ni delavska. Advokatska je in kvečjemu slabo politična. Zveste podružnice JSZ, celo najbolj zveste tu pokorščino odpovedujejo. Vsi opominajo so zastoj, te podružnice se kar ne zganejo. Stara disciplina se ruši. Podružnice dobivajo ukor in ko vse nič ne pomaga, »Delavska pravica« v 46. številki v mastnem tisku prinese imena teh nediscipliniranih in nepokornih svojih edinic. Presneto trda jim gre; kar takoj naj nakažejo denar za brošure, čeprav so še komaj pred tednom izšle.